

# Trendy ve vědeckém publikování

Otevřený přístup, predátoři, #vimkdepublikuji

PhDr. Ondřej Fabián  
Fórum DOKTORANDI 2.0  
20.-21. října 2016, Zlín

# Otevřený přístup (**open access**, OA)

Způsob zpřístupnění publikovaných výsledků výzkumu (vědecké články, konferenční příspěvky, monografie, výzkumná data aj.)

- umožněno vznikem internetu
- online přístup
- bez omezení pro kohokoli

Neboli moderní způsob šíření a výměny vědeckých poznatků, který inovuje původní 350 let starý způsob vědecké komunikace přes tištěné vědecké časopisy

Dvě základní cesty:

- **zelená:** uložení rukopisu článku do repozitáře (autor)
- **zlatá:** vydání článku v otevřeném časopise (vydavatel)

# Zelená cesta - otevřené repozitáře

Cílem je zpřístupnit vydaný vědecký obsah v oborovém, institucionálním či datovém úložišti

Repozitář může obsahovat – články, kapitoly, knihy, sborníky, konferenční materiály, studijní zdroje, VŠKP, šedou literaturu... výzkumná data

Directory of Open Access Repositories – [www.opendoar.org](http://www.opendoar.org)

→ v ČR cca 15 otevřených repozitářů (při VŠ, AVČR, oborové)

Trend ve světě i u nás – propojit repozitáře se systémy pro vykazování publ. činnosti

Agregátory obsahu z repozitářů: [BASE](#), [OpenAIRE](#), [CORE](#)

# Zlatá cesta - otevřené časopisy

Publikování v otevřených časopisech (přímá cesta obdobná té tradiční v předplácených časopisech, rozdíl je v obchodním modelu vydavatelů)

Neplacené časopisy – bez publikačních poplatků a vložného

Placené časopisy – publikační poplatky (article processing charges, APC)

- hrazeno z projektů, z institucionálních fondů na podporu zlaté cesty
- zpravidla licence CC (na rozdíl od tradičního přenechání copyrightu vydavateli)

Directory of Open Access Journals – [www.doaj.org](http://www.doaj.org)

Hybridní časopisy – předplácený obsah + OpenChoice (sponzorované články, platí autor)

Jednoduchý obchodní model (“*vše hradí autor*”), který zneužívají predátoři...

# Přínosy OA

Pro autora jako čtenáře

- okamžitá dostupnost potřebných informačních zdrojů

Pro autora jako tvůrce

- podstatné zviditelnění publikačních výsledků
  - rychlá a okamžitá distribuce a sdílení publikací
  - rozšíření čtenářské základny (včetně potenciální budoucí spolupráce na projektech)
  - zvýšení informačního dopadu publikací (OA publikace získávají více citací)

# Bořme **mýty** o OA!

*Když má OA takové výhody, proč už není všechno OA?*

Jedním z důvodů jsou hluboce zakořeněné mýty o OA.

Typické předsudky:

- Když bude můj článek / data OA, někdo mi ho (resp. mé objevy) ukradne.
- Všechny (většina) otevřených časopisů si účtuje publikační poplatek a já na něj nemám peníze.
- Otevřené časopisy nejsou kvalitní (potřebuji publikovat v časopisech s IF).
- Otevřený přístup produkuje pouze predátory.

Více mýtů naleznete na webu [www.openaccess.cz](http://www.openaccess.cz)

# Predátoři vědecké komunikace

Podvodní vydavatelé / samostatné časopisy

Primárním a často jediným cílem je zisk, nikoliv šíření kvalitních vědeckých poznatků

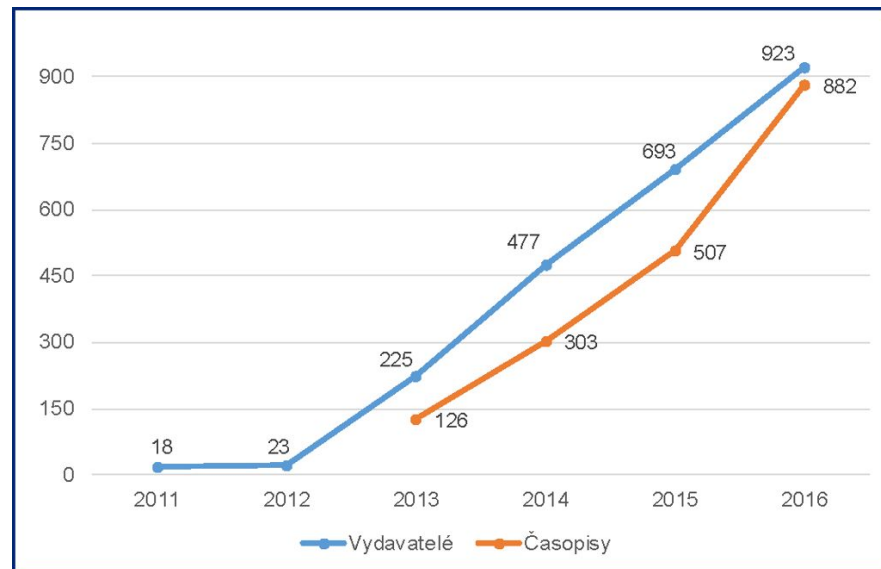
Recenzní řízení - chybí zcela nebo jen naoko

Klamavé informace o zařazení do databází, o impakt faktoru apod. (např. “*Publish your Research work with THOMSON REUTERS*”)

Relativně nízké APC

Redakční rady anonymní / stejné u více časopisů vydavatele

Kontakt – chybí fyzická adresa vydavatele



Nárůst predátorů podle J. Bealla (viz příručku níže)

Podívejte se na příručku [Predátorské časopisy](#) (Knihovna univerzitního kampusu MU)

# Kampaň **#vimkdepublikuji**

Preventivní nástroj - nejen proti predátorům, ale obecně proti samoučelnému publikování

Stránka Víím, kde publikuji! byla připravená Iniciativou OA AKVŠ ČR pro letošní OAWeek (24.-30. října 2016)

Jděte na [www.vimkdepublikuji.cz](http://www.vimkdepublikuji.cz)





# Užitečné zdroje

E-kniha: [Otevřený přístup k vědeckým informacím: současný stav v České republice a ve světě](#)

Web Iniciativy OA AVKŠ ČR: [www.openaccess.cz](http://www.openaccess.cz)

Vím, kde publikuji: [www.vimkdepublikuji.cz](http://www.vimkdepublikuji.cz)

Otevřené aktuality: [Facebook](#), [Twitter](#)

OAWeek: [www.openaccessweek.org](http://www.openaccessweek.org), [#OAWeek2016](#)

Iniciativa OA AKVŠ ČR uvítá členy  
z akademické obce.

Bez vás to **nepůjde!**

# Děkuji za pozornost!

PhDr. Ondřej Fabián  
Knihovna UTB ve Zlíně  
Iniciativa OA AKVŠ ČR  
[www.openaccess.cz](http://www.openaccess.cz)